

יחידה 3: הערכת הישגי תלמידים

נושא הערכת הישגי תלמידים בכלל והישגים במתמטיקה בפרט הוא נושא "טעון", המעורר עניין רב, אך גם יכוחים רבים בקרב המורים. לעתים קרובות, התפיסה המקובלת לגבי הערכת הישגי תלמידים מתמקדת בהערכה מסכמת ושיפוטית של הישגי תלמידים בתחום הידע של מושגים, פעולות והגדרות. הערכת ההישגים נעשית באמצעות מבחנים (נבו, 1992). בדרך כלל, המבחן נתפס ככלי להערכה שיש בו סדרה של פריטים קצרים, כל פריט בודק נושא ספציפי מוגדר ומצומצם. בשנים האחרונות, התפתחה תפיסה שונה לגבי ההערכה, וזו מוכרת בשם "הערכה אלטרנטיבית". לפי תפיסה זאת, מטרת ההערכה רחבות בהרבה מדירוג (בדרך כלל כמותי) של הידע של תכנים מתמטיים והבנתם, והן כוללות הערכה מעצבת תיאורית-איכותית (descriptive – qualitative), המספקת לתלמידים ולמורה בנוסף לידיע התכני, מידע רחב בתחומים רבים נוספים.

הכוונה לשלב את ההערכה כחלק אינטגרלי מתהליך ההוראה, הרחיבה את מבחר הכלים המשמשים להערכה. הערכה לפי גישה זו כוללת תצפיות, בדיקת תוצרים של עבודה בקבוצות או יחידים, ותיקי עבודות. כל אלה בנוסף על השימוש במבחן (אך לא במקומו). העקרונות של הערכה בעלת מאפיינים כאלה מפורטים בשלושת הפרקים הראשונים של בירנבוים (1997, עמ' 5-51). היחידה שלפנינו מתמקדת אך ורק במאפייני המבחן ככלי להערכה ובדרכים לניתוח ולהערכה של עבודת תלמידים במשימות מבחן מורכבות.

נבו, ד. (1992). הערכה ככלי לשיפור ההוראה והלמידה. בתוך: מ. זילברשטיין (עורך). *הערכה בתכנון לימודים ובהוראה - פרספקטיבה של המורה*, עמ' 5 - 12. ירושלים: משרד החינוך והתרבות.

בירנבוים, מ. (1997). *חלופות בהערכת הישגים*. תל אביב: הוצאת רמות.

מטרות היחידה מתמקדות ביצירת ראייה מאוזנת את התפקידים של מבחנים בעלי מאפיינים שונים ובדרכי הערכה שונות של עבודת התלמידים במבחנים אלה. להלן פירוט של המטרות העיקריות:

- יצירת מודעות לקשר שבין תפיסת מהות המקצוע ומאפייני הדרכים להערכה וכלים שמשתמשים בהם.
- יצירת מודעות לצורך בהרחבת תחומי ההערכה במתמטיקה, מעבר למדידה כמותית של ידע תכני.
- הכרת מבחנים בעלי מאפיינים שונים ופיתוח יכולת הבחנה ביניהם.

- הכרת יתרונות וחסרונות של סוגי מבחנים שונים.
- פיתוח היכולת לקשר בין פריטי מבחן ובין תחומי הערכה מתאימים.
- הכרת נושא הערכת הישגי תלמידים לפי קריטריונים.
- הכרת דרכים לשילוב הערכה כמותית (quantitative) ואיכותית (qualitative) את עבודות התלמידים.
- התנסות בניית עבודות תלמידים.
- התנסות בהסקת מסקנות לגבי תלמידים בודדים, כיתה והמשך הוראה.

היחידה מכילה שני מפגשים:

- מפגש ראשון עוסק בתחומי הערכת מבחנים בעלי מאפיינים שונים. (90 דקות).
- מפגש שני עוסק בדרכים לניתוח, להערכת עבודות של תלמידים ולהסקת מסקנות מהן, במשימות מבחן מורכבות. (90 דקות).
- קיימת אפשרות למפגש שלישי ליישום העקרונות וההתנסויות של הסדנה (ראו שלב אחרון במהלך המפגש השני).